

11.11.2025

Styrgruppen för sannings- och försoningsprocessen för döva och teckenspråkiga, möte 2/2025

Tid: Må 6.10.2025 kl. 12–15

Plats: Södra Esplanaden 4, mötescentret, Sal 9

Deltagare:

Tiina Astola (ordf.)

Markku Jokinen, Finlands Dövas Förbund rf (vice ordf.)

Yrsa Nyman, Justitieministeriet

Laila Vihersaari-Johnston, statsrådets kansli (ärendepunkter 1–4)

Juha Luomala, Social- och hälsovårdsministeriet (ärendepunkt 3, distansförbindelse)

Tarja Kahiluoto, Undervisnings- och kulturministeriet (distansförbindelse)

Milla Pitkänen, Finlands Dövas Förbund rf

Magdalena Kintopf-Huuhka, Finlandssvenska teckenspråkiga rf

Risto Hoikkanen, Föreningen Finlands Dövblinda rf

Aarne Pirkola, Föreningen Finlands Dövblinda rf

Postiosoite
Postadress

Justitieministeriet
PB 25
FI-00023 Statsrådet
Finland

Käyntiosoite
Besöksadress

Sjötullsgatan 10
00170 Helsingfors
Finland

Puhelin
Telefon

0295 16001
Internat.
+358295 16001

Faksi
Fax

09160 67730
Internat.
+358 9160 67730

S-posti, internet
E-post, internet

kirjaamo.om@gov.fi
www.oikeusministerio.fi
www.justitieministeriet.fi

Brita Peura, Suomen kuurojen historiaseura ry - Finlands dövhistoriska sällskap rf

Taina Sänkiniemi, Coda-yhdistys ry

Sekreterare: Johanna Hautakorpi, Justitieministeriet

Sakkunniga:

Johanna Mesch, processens sekretariat, Justitieministeriet

Juhana Salonen, processens sekretariat, Justitieministeriet

Netta Keski-Levijoki, processens sekretariat, Justitieministeriet

Anne Puonti, Dövas servicestiftelse (ärendepunkt 3, distansförbindelse)

Jouni Riihimäki, Dövas servicestiftelse (ärendepunkt 3, distansförbindelse)

Minna Vartiainen, Dövas servicestiftelse (ärendepunkt 3, distansförbindelse)

1. Mötets öppnande

Ordförande öppnade mötet. Det konstaterades att mycket har hänt sedan det senaste mötet, eftersom statsrådet har godkänt mandatet för processen och sekretariatet har inlett sitt arbete.

2. Diskussion om aktuella frågor

En informell genomgång ordnades i början av mötet. Under den förmedlade styrgruppens medlemmar information om samtal som förts i gemenskaperna med anknytning till sannings- och försoningsprocessen.

Diskussionerna speglar mångfalden i organisationerna. Vissa funderar fortfarande på vad tanken bakom processen är, eller vilka typer av händelser i det förflutna som har varit acceptabla och vad som bör betraktas som orättvisor. Under sommaren har man fått ny information om ras- och arvshygien och de fruktansvärda händelser som är förknippade med dem, och man har satt sig in i informationen.

Genomförandet av processen väcker också frågor om vad som kommer att hända, vem som kommer att få delta och vem som kommer att ta del av hörandena. Kommunikation och möten behövs för att föra processen närmare.

Också inom gemenskaperna varierar aktiviteten mycket och en del personer diskuterar aktivare än andra. Det är svårt att nå alla medlemmar i gemenskaperna. En del personer har ännu inte tagit till sig processen, såsom vad den innebär, vem den är avsedd för och varför den behövs. Det är därför nödvändigt att upprätthålla en kontinuerlig diskussion om det här ämnet.

Det har förekommit diskussioner om förtroende inom organisationernas organ, och vissa organisationer är oroliga för om de döva kommer att lita på processen.

3. Genomförande av psykosocialt stöd

Yrsa Nyman rapporterade om läget i förberedelserna för psykosocialt stöd. Justitieministeriet har diskuterat ordnandet av stöd med Dövas Servicestiftelse. Representanterna för Dövas Servicestiftelse Anne Puonti, Jouni Riihimäki och Minna Vartiainen berättade om de preliminära planerna som gäller bland annat kamratstöd, utarbetande av material för egenvård och möjlighet till terapeutiska samtal med en yrkesperson (BILAGA 1).

Den plan som Dövas Servicestiftelse utarbetar baserar sig på utnyttjande av befintliga strukturer. Syftet skulle vara att erbjuda utbildning för dem som i praktiken är den första kontaktpunkten och tar emot de första orosyttringarna, så att de kan hänvisa personer till egenvårdsprogram och samordnaren för psykosocialt stöd. Samordnaren kan föra diskussioner och hänvisa till kamratstöd eller terapeutiska samtal. Dessa stödformer skulle komplettera hälso- och sjukvården, som välfärdsområdena ansvarar för. Vård på avdelningsnivå erbjuds inte, utan den skulle välfärdsområdena ansvara för.

Dövas Servicestiftelse påpekade att det sannolikt kommer att uppstå situationer som inte går att förutse fullt ut, och att avsikten är att agera flexibelt i sådana situationer.

Styrgruppen diskuterade förslaget. Tillgången till teckenspråkiga yrkespersoner eller yrkespersoner med kunskaper i teckenspråk identifierades som en utmaning, och information om denna fråga utbyttes.

Utgångsnivån för tjänster och aktörer när det gäller det finlands-svenska teckenspråket är svagare och det är svårt att uppnå jämlikhet mellan teckenspråken, men det behövs till exempel material på båda språken. Samarbetet med organisationerna är viktigt i detta sammanhang, och till exempel vid rekryteringar kan man utnyttja organisationernas kontakter.

Om planen bygger på samarbete med organisationer, måste resurserna för detta beaktas.

I diskussionen konstaterades också att det inte är möjligt att helt förutse var behovet av hjälp kommer att uppstå och vilken nivå och omfattning stödet kommer att behöva ha. Det krävs förberedelse för olika situationer och flexibelt agerande. Behovet av att ta hänsyn till människor i olika åldrar lyftes också fram i diskussionen. Barn, unga och familjer kan behöva annat stöd än äldre människor.

Yrsa Nyman tackade för diskussionen och konstaterade att dessa synpunkter beaktas i den fortsatta beredningen av ärendet. Målet är att gå fram så snabbt som möjligt i ärendet så att tjänsten är tillgänglig när hörandena inleds.

Man enades om att information om ärendet ska ges vid nästa möte.

4. Inledande av samarbete med sekretariatet

Ordföranden redogjorde för de rutiner som man kom överens om vid det föregående mötet när det gäller samarbetet med sekretariatet och de olika aktörernas roller. Målet är att styrgruppen ska hitta en gemensam riktning för processen och stärka förtroendet genom en öppen diskussion.

Det konstaterades att de organisationer som deltar i styrgruppen kan skicka information direkt till sekretariatet och också i övrigt ha direktkontakt med dem i praktiska frågor, trots att den faktiska inriktningen av arbetet och relaterade diskussioner äger rum vid styrgruppens möten.

Sekretariatet presenterade de första stegen i sitt arbete (BILAGA 2). Styrgruppen bad om mer information om planerna och man diskuterade saken.

5. Anmälningssärenden

- Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om genomförande av sannings- och försoningsprocessen för döva och teckenspråkiga (RP 82/2025 rd) lämnades till riksdagen 11.9.2025, och ärendet har gått vidare från remissdebatten till riksdagens arbetslivs- och jämställdhetsutskott.

- Organisationerna har kontaktat Justitieministeriet i augusti 2025 angående det beslut om iakttagande av god forskningssed som delgetts generalsekreterare Johanna Mesch.

Johanna Hautakorpi redogjorde för beslutet och dess behandling vid Justitieministeriet (BILAGA 3). Beslutet har fått en del organisationer att känna oro över förtroendet för processen. Beslutet har diskuterats mellan Justitieministeriet och organisationerna för döva och teckenspråkiga.

Med organisationerna har man också diskuterat åtgärder för att stärka förtroendet. Sådana åtgärder kan till exempel vara att göra sanning- och försoningsprocessen samt sekretariatet bekanta för gemenskaper och individer, metoder för att möjliggöra deltagande i processen på olika sätt samt att behandla genomförandet av hörandena och dataskydds- och datasäkerhetsaspekterna i styrgruppen.

Johanna Mesch redogjorde för ärendet och dess bakgrund. Styrgruppens medlemmar bad om mer information och diskuterade ärendet.

Man önskar att organisationerna närmast ska meddela Justitieministeriet vilka teman som skulle vara viktigast att ta upp för att stärka förtroendet.

- En representant för Finlands dövhistoriska sällskap förmedlade ett meddelande om att föreningen drar sig ur styrgruppen. Föreningen anser att den inte fullt kan ha förtroende för processen på grund av beslutet om generalsekreteraren. I meddelandet önskades ändå fortsatt framgång för arbetet.

6. Nästa möte

Nästa möte ordnas må 1.12.2025 kl. 12–15. På mötets föredragningslista finns åtminstone sekretariatets arbetsplan och budget.

Bilagor BILAGA 1 Förslag till modell för ordnande av psykosocialt stöd

BILAGA 2 Inledande av sekretariatets arbete

BILAGA 3 Iakttagande av god forskningssed i tidigare uppgifter

Sändlista Styrgruppens medlemmar och suppleanter

Sekretariatet